

Dnr: KN2026/00195

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.nm@regeringskansliet.se

Remissyttrande: Delredovisning av uppdraget att se över vilka arter som bör vara nationellt fridlysta samt Konsekvensutredning av förslag till nationellt fridlysta arter, NV-25-034007

Mellanskog är en skogsägarförening med 29 100 medlemmar. Vår vision är starkare skogsägare och rikare skogar. Mellanskog verkar för god lönsamhet i det privata skogsbruket och för att säkerställa skogsägarnas brukande- och äganderätt. Vårt yttrande utgår från familjeskogsbrukets perspektiv.

Sammanfattning

Mellanskog välkomnar Naturvårdsverkets arbete med att uppdatera listan över nationellt fridlysta arter. En regelbunden översyn är viktig för att säkerställa att skyddet av arter utgår från aktuell kunskap och är ändamålsenligt utformat.

Vi ser positivt på ambitionen att tydligare koppla fridlysning till arters faktiska skyddsbehov och att öka förutsebarheten i regelverket.

Samtidigt bedömer vi att det finns delar av förslaget som behöver utvecklas ytterligare, särskilt när det gäller:

- valet av skyddsform för olika arter,
- förutsättningarna för praktisk tillämpning,
- konsekvenserna för markägare och verksamhetsutövare.

Mellanskog vill i detta yttrande bidra med perspektiv som kan stärka både effektiviteten och legitimiteten i det fortsatta arbetet.

Utgångspunkter och gemensam målbild

Naturvårdsverket anger att fridlysning ska användas för arter med ett tydligt skyddsbehov och där skyddet bäst tillgodoses genom fridlysning. Vidare framhålls vikten av proportionalitet och hänsyn till andra angelägna intressen.

Mellanskog delar dessa utgångspunkter. Ett väl fungerande artskydd behöver:

- bidra till faktisk förbättring av arters bevarandestatus,
- vara begripligt och möjligt att tillämpa i praktiken,
- samt upplevas som legitimt av berörda aktörer.

Fridlysningens funktion – en principiell utgångspunkt

Fridlysning är ett generellt och platsberoende skyddsinstrument. Dess styrka ligger i att snabbt och tydligt skydda arter från direkta ingrepp, såsom insamling, dödande eller förstörande av livsmiljöer.

Samtidigt innebär detta att fridlysning i praktiken förutsätter att:

- det går att identifiera vad som ska skyddas,
- det finns en tydlig koppling mellan förbud och hotbild,
- och att reglerna kan efterlevas utan orimliga kunskapskrav.

Mot denna bakgrund anser Mellanskog att fridlysning bör förstås som ett precisionsinstrument, inte ett generellt verktyg för alla hotade arter.

Huvudkontor

Skogsägarna Mellanskog
Dag Hammarskjölds väg 60, 752 37 Uppsala
Box 127, 751 04 Uppsala
Telefon: 010-482 80 00

Org nr: 785000-3349
Bankgiro: 193-9222
Plusgiro: 17 14 77-3

Fridlysning som en del av en verktyglåda

Fridlysning är ett viktigt och i många fall effektivt skyddsinstrument. Samtidigt är det inte alltid det mest ändamålsenliga verktyget.

För vissa arter är andra åtgärder mer träffsäkra, exempelvis:

- områdesskydd för arter med tydligt avgränsade livsmiljöer,
- skötselåtgärder för arter som är beroende av aktiv hävd,
- eller rådgivning och sektorsansvar i brukade landskap.

Praktisk tillämpning och identifierbarhet

En central förutsättning för att fridlysningsregler ska fungera väl är att de går att tillämpa i praktiken.

Vi vill därför lyfta vikten av att beakta:

- i vilken utsträckning arter kan identifieras i fält,
- och hur kunskap om arters förekomst kan göras tillgänglig.

När arter är mycket svåra att identifiera kan det vara svårt för markägare och verksamhetsutövare att fullt ut efterleva regelverket. Detta riskerar att leda till osäkerhet snarare än ett effektivt skydd.

Här ser Mellanskog ett behov av att:

- i större utsträckning väga in praktisk identifierbarhet i urvalet av arter,
- samt utveckla stöd i form av vägledning, data och rådgivning.

Konsekvenser och genomförbarhet

Naturvårdsverket bedömer att förslaget sammantaget innebär lättnader för areella näringar. Mellanskog vill här bidra med bilden att genomförbarheten i praktiken kan variera.

Särskilt i situationer där:

- många arter omfattas,
- kunskapskraven är höga,
- och osäkerheten kring förekomst är stor,

kan konsekvenserna bli mer omfattande än vad som framgår av analysen.

Vi ser därför ett värde i att i det fortsatta arbetet ytterligare belysa:

- hur regelverket fungerar i praktisk tillämpning,
- samt hur stöd till markägare och verksamhetsutövare kan utvecklas.

Internationella åtaganden och CITES

Mellanskog anser att fridlysning inte bör användas generellt för arter enbart på grund av CITES-listning.

CITES reglerar handel, inte markanvändning. Att använda fridlysning som ett generellt komplement riskerar att gå utöver vad som är nödvändigt för att uppfylla internationella åtaganden, utan att det tydligt bidrar till ökad naturvårdsnytta.

Avslutande synpunkter

Mellanskog vill understryka vikten av att:

- fridlysning används där den är ett effektivt och proportionerligt verktyg,
- regelverket är praktiskt tillämpbart och rättssäkert,
- samt att legitimiteten för artskyddet värnas.

Huvudkontor

Skogsägarna Mellanskog
Dag Hammarskjölds väg 60, 752 37 Uppsala
Box 127, 751 04 Uppsala
Telefon: 010-482 80 00

Org nr: 785000-3349
Bankgiro: 193-9222
Plusgiro: 17 14 77-3

En mer selektiv och funktionellt inriktad användning av fridlysning, i kombination med andra skyddsformer, bedöms ge bättre resultat för både biologisk mångfald och ett hållbart brukande av skogen.

2026-03-30
Örjan Grönlund
Hållbarhetssamordnare, Mellanskog